

5. МРЕЖИ ЗА ПРЕДАВАНЕ НА ДАННИ

През 2002 г. са лицензирани 7 нови обществени мрежи за предаване на данни и за предоставяне на услуги чрез тях, като към края на годината има още 4 подадени заявления за издаване на индивидуални лицензи за този вид далекосъобщителна дейност.

Към края на 2002 г. на пазара осъществяват дейност по пренос на данни 6 от лицензираните оператори – БТК ЕАД /в рамките на издадената ѝ комплексна лицензия/, “Банксервиз” АД, “Екуант България” ЕООД, “Телеком Партньорс Нетуърк” ЕООД /ТПН/, “Интернет България” АД и “Скантрейд” АД. “Гити България” ООД все още изгражда своята мрежа като за 2003 г. планира стартиране на търговска дейност.

На основание на издадената индивидуална лицензия за пренос на данни, “Интернет България” АД предоставя главно TCP/IP базирани услуги. Фирмата предлага двата основни вида достъп до Интернет – комутируем /чрез единен национален номер за достъп/ и некомутируем. Комутируемият достъп до Интернет се предоставя като предплатена услуга под формата на 9 вида Интернет карти.

Мрежата на “Скантрейд” АД функционира от средата на декември 2002 г. Посредством нея се предоставя услугата VoIP – входящи международни повиквания към мрежата на “Мобилтел” ЕАД.

През 2002 г. “Екуант България” ЕООД въведе предоставянето на нова услуга на основата на Frame Relay /FR/ протокол. През март 2002 г. е създадено дружеството “Телеком Партньорс Нетуърк” ЕООД като правопреемник на “Глобал Уан Комюникейшънс енд Информейшън Сървисис” ООД и “Екуант България” ЕООД. Компанията поддържа MPLS /Multi- Protocol Label Switching/ интегрирана далекосъобщителна мрежа за предаване на глас и данни. Тази технология съчетава предимствата на маршрутизацията на пакети и комутацията на рамки. Преносът на данни се осъществява по X.25, PP, HDLC и FR протоколи. Мрежата е изградена на базата на наети линии от БТК ЕАД. Структурно мрежата разполага с маршрутизиращи устройства в 19 населени места у нас, като има намерение да разшири обхвата на дейността си през 2003 г. в още 4 града. Основната дейност на компанията е изграждането на виртуални частни мрежи (VPN). ТПН предоставя също достъп до Интернет, колокиране на сървържения и уеб хостинг.

Мрежата на “Банксервиз” АД, МД “Банкнет”, е мрежа за данни с комутация на пакети, предоставяща специализирано информационно обслужване и заплащане между банките и банковите клонове в България. През 2002 г. усвоеният капацитет на мрежата е 84%, с 19% повече в сравнение с 2001 г. Повишено е качеството на обслужване, намален е средният срок за активиране на услугите.

В рамките на издадената индивидуална лицензия с комплексен характер “БТК” ЕАД експлоатира две мрежи за пренос на данни, опериращи по протоколи X.25, X.28, SDLC и FR специализирана мултипротоколна мрежа БУЛПАК и АТМ (Asynchronous Transfer Mode) мрежа.

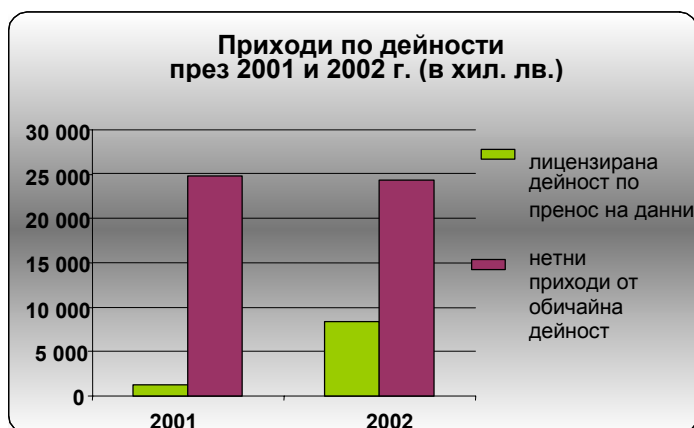
Обемът на пазарния сегмент пренос на данни за 2002 г. възлиза на 9,3 млн. лв. и е нараснал с 329% спрямо 2001 г. Появата на нови лицензирани оператори през 2002 г. доведе до намаление с 32% на приходите на “БТК” ЕАД от лицензираната дейност по пренос на данни спрямо общия обем приходи на компанията (Фиг. 29).

Източник: Комисия за регулиране на съобщенията

Фиг. 30

Като цяло приходите на операторите (без БТК ЕАД) през 2002 г. от лицензираната дейност по пренос на данни вече представляват 35% от нетните приходи от обичайна дейност на операторите (същият показател за 2001 г. е само 5%).

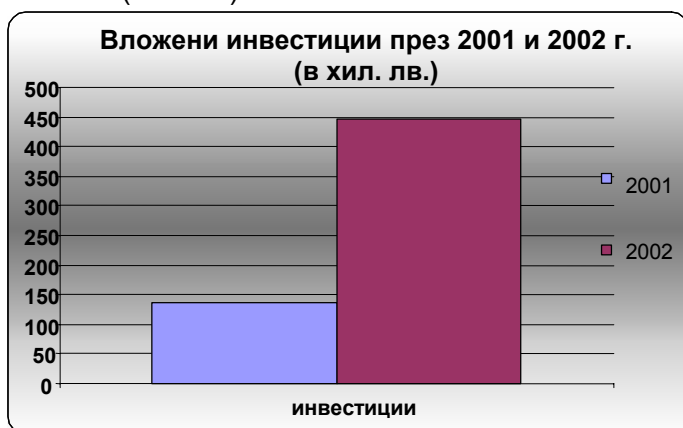

Източник: Комисия за регулиране на съобщенията

* **Забележка:** В графиката не са включени приходите на БТК ЕАД

Фиг. 31

През годината в лицензираните мрежи за пренос на данни са инвестирани 447 082 лв. , с 3,3 пъти повече спрямо 2001 г. (Фиг. 32)

Източник: Комисия за регулиране на съобщенията

* **Забележка:** В графиката не са включени инвестициите на БТК ЕАД

Фиг. 32

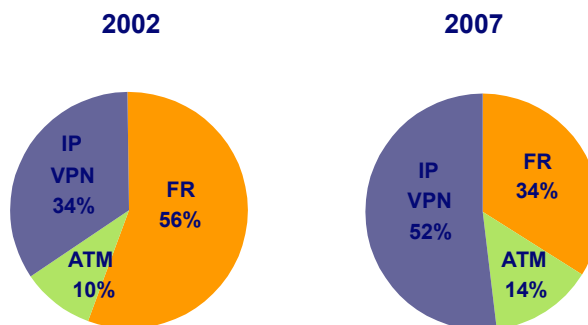
Следва да се отбележи, че обемът на приходите и инвестициите не отразяват реалния размер на този пазарен сегмент, вероятно много по-висок от цитираните по-горе стойности. Данните представят отразяват единствено дейността на лицензираните оператори за пренос на данни и не отразяват икономическата дейност на голяма част от Интернет операторите, които съгласно сега действащото законодателство не подлежат на лицензиране и регулиране. По тези причини не може да бъде посочен точния размер на техният дял, както и целия обем на пазара.

Цените в този пазарен сегмент се определят от операторите и не подлежат на регулиране. Определят се еднократни първоначални такси, такса за откриване на абонатен пост, както и месечен абонамент и цени за трафик, в зависимост от скоростта на порта (при ATM и FR услуги), скоростта на предаване на информацията и протокола, времетраенето, трафичните параметри на виртуалните трасета, месечен наем за наета линия (при некомутируем достъп до Интернет).

Според изследване на International Data Corporation (IDC) за разпространението и използването на Frame Relay и ATM услуги в света, "Frame Relay е основен компонент от световния пазар за пренос на данни и ще продължава да държи значителна част от приходите на доставчиците на такива услуги", "Услугите, поддържани от ATM ще продължават да играят важна роля на пазара за пренос на данни. Това е услуга, която се използва предимно от

мултинационални компании, поради разширената честотна лента и гаранцията за качеството, която предлага.”

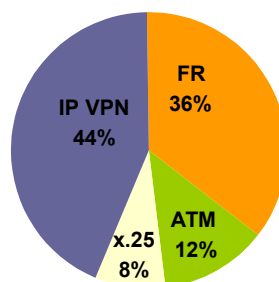
Структура на приходите по видове услуги в света – 2002 г. и прогноза за 2007 г.

Източник: IDC, Worldwide Telecommunications Services Trends, March 27, 2003

Фиг. 33

Структура на приходите по видове услуги за България 2002 г.

Източник: Комисия за регулиране на съобщенията

Фиг. 34

Структурата по видове услуги за България показва, че FR е най-широко разпространената пакетна технология, но приходите от IP VPN надвишават тези от FR. Мрежите, базирани на ATM протокол предоставят интегрирани услуги, поддържат едновременното пренасяне на глас, данни, графики и видео и се характеризират с висока скорост на пренос на данни. Те имат сравнително висок процент, в рамките на структурното съотношение в световен мащаб.

Докато пазарът за пренос на данни в Западна Европа вече е достатъчно развит, собствеността върху физическата мрежа няма значение и потребители се привличат с атрактивни ценови пакети, пазарът в ЦИЕ, включително в България е коренно различен. В условията на действащ монопол на БТК ЕАД до края на 2002 г., а и непосредствено след отпадането му, все още има ограничение на достъпа до локални мрежи, ползват се линии под наем на БТК ЕАД, предстои изграждането на собствени мрежи. С либерализацията на телекомуникационния пазар у нас, се очаква броят на т.нар. алтернативни оператори, възнамеряващи да се включат на пазара за пренос на данни да нарасне, както и да отнеме пазарен дял от бившия монополист и действащите вече оператори.

В краткосрочен план редица доставчици на Интернет ще прибавят към своите услуги преноса на данни и глас. Това ще доведе до засилване на конкуренцията на този пазарен сегмент, нарастване на обема и дела му в рамките на целия далекосъобщителен пазар, подобряване на качеството на обслужване и намаляване на цените на услугите.